– Телефон;
– Аналіз сміття;
– Особисті підходи;

Однак крім цього, ви також повинні знати цілі нападу, розуміти, що хакер сподівається отримати. Його цілі засновані на тих же потребах, які керують усіма нами: гроші, соціальний поступ і самоствердження.

Мережеві (он-лайн) загрози: У нашому все більш і більш пов'язаному діловому світі, персонал часто використовує інформацію і відповідає на запити, які отримує за допомогою електроніки з середини і зовні компанії. Таке забезпечення зв'язку дає можливість хакерам підійти до вашого персоналу, використовуючи відносну анонімність Internet.

Аналіз сміття: Незаконний аналіз сміття – цінна діяльність для хакерів. Ділові паперові відходи можуть містити інформацію, яка має безпосередню вигоду для хакера (наприклад номера рахунків і призначених для користувача ідентифікаторів) або можуть служити основною інформацією, наприклад, телефонний довіднико-організації або списки співробітників.

Особистісні підходи: Для хакера найпростіший і найдешевший шлях отримання інформації – це попросити про це безпосередньо. Цей підхід може здаватися грубим і очевидним, але це основа шахрайства з незапам'ятних часів. Існує чотири різновиди такого підходу:

– Залякування.
– Переконання.

Фізичні підходи: Менш поширений, але більш ефективний для хакера підхід є прямим, особистим контактом з адресатом. Хоча ці підходи мають набагато більші ризики для злочинця. Зростання в використанні мобільних технологій, які дають можливість користувачам приєднатися до корпоративних мереж, в той час як вони знаходяться в дорозі або вдома, є іншою головною загрозою IT-ресурсі в компанії. Можливі напади включають як найпростіші нападу, так і більш складні. Хоча основна частина великих компаній розробила інфраструктури захисту сайту, однак, офіси середнього розміру можуть бути слабкіше обізнані про правила контролю відвідувачів офісу. Ситуація, в якій злочинець слід за кимось, проходячи в офіс, є дуже простим прикладом нападу з використанням соціальної інженерії. Правила повинні передбачати неможливість проходу в будівлю компанії без належного дозволу.

Отже, захист від атак соціальної інженерії безсумнівно, одне з найскладніших в розробці справ. Даний тип захисту не можна побудувати виключно технічними методами. Крім того, хотілося б відзначити що для побудови системи протидії таким атакам, безсумнівно, варто залучати професійних консультантів, а не намагатися будувати захист своїми силами.

Одержано 17.04.2018

НАУКОВИЙ ГУРТОК КАФЕДРИ КАФЕДРИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ ФАКУЛЬТЕТУ № 2

УДК 35.078:342.738

Віталій Олегович НАЙДА,
курсант групи Ф1-203 ХНУВС
Науковий керівник: старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук Вінцук В. В.

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Система охорони державної таємниці (СОДТ) має велике значення для забезпечення національної безпеки будь-якої країни. В Україні у зв'язку із загостренням зовнішньополітичної обстановки, конфліктом на Сході держави проблема ефективності охорони державної таємниці (ОДТ) стає одним із найбільш важливих та актуальних питань на шляху забезпечення національної безпеки. Водночас, вивчення історії становлення та розвитку СОДТ є важливою умовою визначення тих основних рис, які були характерні для певного історичного етапу розвитку СОДТ, з метою їх запозичення або відходження від них з метою вдосконалення СОДТ в Україні.

СОДТ України в історичному аспекті розглядали такі вчені, як О. Абадаш, О. Архипов, О. Ботвінкін, В. Сідак, О. Шамсутдінов та інші.

У своїй науковій праці, Архипов О.Є. приводить наступне тлумачення поняття СОДТ як: створеної у державі для забезпечення ОДТ відповідної системи, основною метою якої є запобігання розголошенню СІ, недопущення втрат її матеріальних носіїв і використання цієї інформації на шкоду безпеці держави. Проаналізувавши вищезазначені та деякі інші точки зору, ми можемо запропонувати таке визначення СОДТ сукупність спеціально уповноважених суб'єктів захисту державної таємниці, використовуваних ними у ході їх діяльності засобів і методів захисту відомостей, що становлять державну таємницю (ДТ), і їх носіїв, а також заходів, що проводяться в цих цілях.

Щодо історичного розвитку СОДТ, то переважна більшість дослідників вважають, що перший етап її розвитку припадає на період кінця XIX – початок XX ст., а завершується в 1917 році з розпадом Російської імперії. Як зазначає О. Абадаш, до середини XIX ст. в Російській імперії (до складу якої входили українські землі), як і в інших країнах світу, не існувало спеціальної системи охорони секретних відомостей, оскільки фактично не було загроз для державної безпеки. Значний економічний розвиток провідних держав світу, їх протистояння за ринки збуту продукції та джерела сировини вплинули і на Російську імперію, зокрема призвели до розробки стратегії і тактики розвідки та контррозвідки.

Таким чином, у зазначений період в Російській імперії охорона ДТ перебувала в компетенції Міністерства закордонних справ, Військового відомства і Департаменту поліції. На цей час припадає поява перших законодавчих актів, які передбачали кримінально-правову відповідальність за розголошення секретних відомостей: «Уложення про покарання кримінальні та виправні» 1845 року, «Кримінальне уложення» 1903 року, закон «Про зміну діючих законів про державну зраду шляхом шпигунства в мирний час» від 5 липня 1912 року. Проте ці акти лише встановлювали відповідальність за розголошення ДТ, а не порядок засекречування та розсекречування інформації, яка віднесена до ДТ, правовий статус осіб, які мають доступ до ДТ.

Другий етап формування СОДТ в Україні припадає на період спроб встановити українську державність у 1917–1921 років (УНР, Гетьманат Павла Скоропадського, Директорія). Кожне державне утворення дбало про створення власних органів, які б захищали його від розвідувальної діяльності спецслужб ворога: «Крайовий Комітет оборони нового ладу» – за часів Центральної Ради; «Політичне бюро по справах контррозвідки» – у період Гетьманату; «Державний Інспекторат у військових частинах та інституціях Української Народної Республіки» та «Політичний департамент міністерства внутрішніх справ УНР» за Директорії.

Третій етап, який був найбільш тривалим, справив найбільший вплив на вітчизняну СОДТ і окремі залишки якого є характерними для сучасної СОДТ в Україні, пов'язаний з утворенням і подальшим розвитком Радянського Союзу.

З метою перешкоджання витоку секретних відомостей через друковані видання введено цензуру, а згодом встановлено тотальний контроль над видавничою справою шляхом створення спеціальних органів: в Україні – Центрального управління у справах друку при Наркоматі просвіти УСРР (11 серпня 1922 року). У постанові ЦК РКП(б) від 1922 року «Про порядок збереження і руху секретних документів» вперше зафіксовано необхідність створення спеціальних частин для організації і ведення секретного діловодства.

У часи Другої світової війни та активізації німецької розвідки велику роль у гарантуванні державної безпеки відіграло введення військової цензури (постанова від 6 липня 1941 року). 15 листопада 1943 року прийнято Указ «Про відповідальність за розголошення державної таємниці та втрату документів, що містять державну таємницю», який передбачав кримінальне покарання за розголошення ДТ,

Після закінчення Другої світової війни почалася «холодна війна», гонка озброєнь, головними учасниками якої стали СРСР і США. Систему комплексного захисту від технічної розвідки сформовано на основі двох постанов: «Про заходи щодо посилення режиму секретності» від 1 жовтня 1970 року; «Про протидію іноземним технічним розвідкам» за № 903-303 від 18 грудня 1973 року. Її репрезентувала Державна технічна комісія СРСР з протидії іноземним технічним розвідкам, створена на базі Міністерства оборони і КДБ. Таким чином, в СРСР була сформована ефективна та дієва СОДТ, яка була переважно спрямована на захист інтересів держави за рахунок обмежень прав і свобод громадян.

Четвертий період формування СОДТ в Україні охоплює період незалежності. Першим законодавчим актом у цій сфері був Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року, який проголосив інформаційний суверенітет, право громадян на інформацію, обов'язок держави здійснювати контроль за інформацією з обмеженим доступом, правові основи інформаційної діяльності країни.

Правовий фундамент охорони ДТ закладений у Законі України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року, зокрема, описано порядок засекречування і розсекречування носіїв таємниці, принципи розподілу інформації за категорією секретності, компетентність окремих органів. У законі зазначено, що ДТ є вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України. На основі закону починає формуватися Звід відомостей, що становлять державну таємницю (ЗВДТ), який є єдиною формою реєстрації цих відомостей в Україні. На сьогодні діючий ЗВДТ затверджений наказом СБУ від 12 серпня 2005 року № 440.

8 липня 2009 року Президент України Указом № 514/2009 затвердив «Доктрину інформаційної безпеки України». Проте в контексті ситуації, що склалася в Україні в 2014 році на тлі агресивної інформаційної війни Російської Федерації проти України постала необхідність створення в державі розвиненої СОДТ. Тому Указом Президента України від 6 червня 2014 року № 504/2014 оголошено, що «Доктрина інформаційної безпеки України» втратила чинність. На сьогодні серед науковців триває обговорення проектів нової доктрини, розробка стратегії і концепції СОДТ відповідно до нових реалій. На сьогодні з огляду на політику демократизації, євроінтеграції та декомунізації постає необхідність реформування вітчизняної СОДТ в руслі європейських тенденцій.

Одержано 17.04.2018

УДК 343.132

Лейла Романівна ДВАЛІ,
курсант групи Ф2-406 ХНУВС
Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів факультету № 2 ХНУВС кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Деревягін О. О.

ЛАТЕНТНІСТЬ ЗҐВАЛТУВАННЯ: ОПЕРАТИВНИЙ РОЗШУКОВИЙ АСПЕКТ

Під латентними зґвалтуваннями слід розуміти частину зґвалтувань, про які не повідомили жертва або інший заявник, та в результаті не відображені кримінально-правовою статистикою

Одним з критеріїв поділу латентних зґвалтувань можуть бути типові ситуації та особливості поведінки злочинців: латентні зґвалтування з метою самоствердження в чоловічій ролі, латентні зґвалтування в середовищі молодіжних груп, латентні зґвалтування знайомих жінок, латентні зґвалтування на основі парафілії у вигляді садизму, та латентні зґвалтування, зумовлені наявністю психопатичної симптоматики